

Glödhitning

Bland de handsläjder, som förekommo i Oddevunga socken i början av 1900 talet märktes svavade och täljda artiklar av trä. Dessa såldes vanligen i omälat skick.

En person i Hagstad brukade å sådana saker företaga s. k. glödhitning. Dessa ritningar bestodo dels av text, dels av med viss konstnärlighet utförda motiv, blomsankor o. d. De alster, som ritades voro papperknivar, sytäll, systinn, fotografiställ, leksaker m. m.

Glödhitningen utfördes med en stelnål, som värmes över en spritlampa.

Försäljare av vävnader o. d. brukade även försälja sådana ritade arbeten.

Pumpa-Janne

En av de originella personer man minns från yngre år var Pumpa-Janne. Det är möjligt att han inte tillhörde Odertunga socken, men han vistades där hos sin svägerska, färdig indelte soldaten Brodin i Pantaröd. Janne var försäljare av träpumpor på Ekåners slättbygd. Under sina långa färder brukade han uppsamla så många tappade hästskor han hittade på vägarna. Vid sin död, efterlämnade han, förutom en anseelig förmögenhet, flera trälådor fyllda med hundratals hästskor av olika storlekar och mer eller mindre slitna. Kanske han samlat dem visste inte Brodin, som visade lådorna, troligen var det någon slags samlarium.

Oderljunga från förr till nu.

Oderljunga socken har alltid varit en jordbruksbygd, vilket den fortfarande är om man bortser från den lilla industriella anläggning som utgöres av Höpings Myrs-
taivstörfabrik samt några mindre verkstä-
den för möbeltillverkning. Genom socknen
leder ingen järnväg och innan busslini-
en från Röstänga mot Ökellunga tillkom
på 1920 talet levde befolkningen ganska
isolerad från omgägnen med andra trakter.
Gifternas skedde mest insocknes varför en
stor del av invånarna äro besläktade.

Gamla seder och bruk bibehöllas sig länge
här, än i annerförsamlingen Perstorp. De
hava varit likartade och någon skillnad
i dialekt förekom knappast hos den äldre
generationen. Tvänne ryggästugor stå

kvam, den ena moderniserad och bebodd, den andra står öde. Meningen är att flytta den fram till kyrkbyn. Den gamla medeltida kyrkan, som medhvar 1854 hade träloft med målade bilder av bibliska moti-
v. Dess bräder användes vid uppförande av en
sorgstuga i Troedsbeuga och sedan denna bli-
vit iiven gjordes grindar av dem. Nu äro
grindarna borttagna och förstörda.

Vid Odeljunga kyrka står fortfarande
en s. k. fattigsparbössa, säkerligen en
av de äldsta aboten av snickerikonst
i denna socken. Lågnar och berättelser
från äldre tider ha sorgfälligt bevarats.
Från brayphanciden är hämtad den
bekanta historien om prästens bortföran-
de till altarstenen, där han gav brayphanci-
na nattvardens seden de lovat bot och bätt-

ning. En gästgivare i Ulfs eller Bålinge
skall ha fått sin gård bränd av snapp-
hanan. Ett fynd av gamla silvermynt
gjordes för några år sedan av Hjalmars Persson
i Troedsberga vid plöjning av en åker.

Vidskepslsen har under gånge tid varit
allmänt utbredd i socknen. Likaså tron
på övernaturliga väsen. Där finns fort-
farande folk, som tror på tröken.

Den stora religiösa väckelsen i senare
hälften av 1800 talet fick i socknen god
jordnär. Olika sekter, bildade förening-
ar och i byn Harsholm, finnas flera olika
missionslokaler. I Harsholma finnes ett
missionshus tillhörande en förening an-
sluten till Evangeliska fosterlandstiftelsen.
I byn Bålinge bodde under några år i
i mitten av förra århundradet, en del

fattare, som på grund av sitt vilda levan-
de voro en skräck för bygden. Det påstas
att bybornas fände eld på fattarnas stu-
gar, en dag då dessa inte voro hemma.
Fattarna, som inte kunde få något an-
nat hus att bo i, måste då flytta till
andra trakter. I byn Slacholma bodde
i ett litet torp en kvinna som hette
Amalia Andreasson. Hon ansågs kunna
bota sjuka kreatur. Hennes metod bestod
i, att med en liten pistol avlossa ett skott
över det sjuka djuret. Laddningen bestod
förutom korn av diavelsträck, flygrönn och
diverse örter. Flera gamla original ha
funnits i socknen. Per Skärare, en
mycket religiös man, hade förmågan
att lösa bort spöken. Emare-Manuel,
son till en präst i Heljålt, kunde

söcknens invånares släktregister och hem-
mansens ställe och utseende ända sen skif-
let vilket företogs i slutet av 1820-talet. Den
gamle knekten Ljung kunde berätta de mest
härosvande språkhistorier. Dessa personer äro
icke mera i livet. Gamla husgeråd firmt
det ganska gott om de komma säkerligen
att bli tillvaratagna.

Söcknen är ganska vidsträckt och omfattar
ett stort antal byar. Den genomflytes i sin
norra del av Odeväcken efter vilken namnet
Odebjunga prästas ha uppkallats. Odes var
det gamla namnet på utten.

Det prästas att Linné vid sin skänka resa
passerat Odebjunga. Genom söcknen leder
den gamla vägen Markagård-Malmö, å vilken
svenske kungen Carl år 1752 skall ha taget
för att mäta en dansk här i Skåne.

Botande av "gula sjuken"

Ester Vinberg omtalade att hon endast varit sjuk en gång. Det var då hon var i sjuårsåldern. Hon hade då "gula sjuken" d.v.s. gulset. Hennes moder tog henne då med sig till "Gäskräddarens" häring, vilken kunde bota denna sjukdom.

Häringen tog en kniv, med denna skrapade hon de fyra hörnena på ett bord. Det avskrapade lade hon i smör som breddes på ett bit svalt bröd jämte arkan av ett band varmed Ester föunt mätats. Särjämte skes hon något trädändar av en gul revär från en kassaniform. Dessa trädändar lades på smörgäsen, vilken flickan tvangs att äta. Inalles var det nio olika ingredienser på smörgäsen, men vilka de andra voro kom

hon inte ihåg. Att trädämdarna skulle
vara från en hussirunifonn berodde
på att Ester Vinberg var dotter till
en husserergeant. Senna medicin, eller
rättare sagt, trots denna, gjorde Ester
frisk och hon har sedan icke varit
sjuk. Hon omtalade vidare att det
längre upp mot Ländala skulle ha
ställt en björk som kallades Kisserbjörk.
I den skulle en snapphane ha blivit
hängd. Det var bekligt att folk fäste
sina småkrämpor i detta träd. Ingen
ville fälla trädet. Det fick därför utt-
na ner.

Spöken i missionshuset

I Hårholma i Odelgunga socken byggdes ett missionshus på 1870-talet. I huset finns en lägenhet men ingen bor där. Det skall bero på att det spökar där. Då huset var nybyggt bodde där en gammal knett vid namn Schell. Han hade i sin ungdom varit med vid Leipzig. Han kunde emellertid inte bo i huset, vad han hörde eller såg där omtalade han ej, men han sade sig vara övertygad om att något spökei förekom. Andra personer ha påstått sig sett blott inne i huset samt hört jänmer och stönanden. Ingen har därför velat bo där.

Hästen som lantmätare.

En gränsdragning mellan Odertunga kyrkoby och byn Heljälts ägor - skall ha färdkommit på 1630 talet. När byalagen icke kunde komma överens om var gränsen skulle gå, beslöt de låta slummen avgöra det. En gammal mager häst släpptes lös och där han gick fram, skulle gränsen bli. Hästen gick först i flera krökar och senare rakt fram mot landvägen, där han föll omkull och dog. Gränsen mellan byarna som ett långt stycke är krokig och sedan alldeles rak säges följa den gång hästen utförde. Vid vägen står än i dag en sten med årtalet 1637 jämte ett hästhuoud inhugget. Det påstås vara just här som hästen stupade.

Phanbergs backe

I Heljalt nära Ulft gick landsvägen
får över en hög backe med bräddjup
å ena sidan. Här skulle någon person
långt tillbaka i tiden nattetid ha fallit
utför branten och slagit ihjäl sig. Därför
kastade förbigående stenan i en hög
på dödsplatsen. Lådan var buktigt för
att hindra den solidnes ande att göra
något ont mot de som gick förbi. Eneller-
tid var det en bonde, vid tiden för
sekelstiftet, som i uppnymt tillstånd
körde hemåt en mörk natt, helt enkelt
stuntade i det gamla buket med sten-
kastning. Han kom utom vägen,
vagnen stälpte och mannen slog ihjäl
sig. Vid en senare gjord vägrätning,
slogs stenkumlet bort.

Språkei hos Kitle Paul.

Våra byn Heljalt bodde fän en man som kallades Kitle Paul, som till en gumma benämnd StoraKitta. Han berättade att i huset hörides också på loftet om nätterna. Han tyckte sig höra jämmes och mödrar. Folk som höjde talas om detta, tillbringade nätterna hos honom och de sade sedan att det höides rop:

"Paul Paul" samt något larmande.

Till sist ville ingen vara där nattetid.

I huset skulle det ha förekommit barnmord, som allidig hade kommit att bli bestraffat. Språkeierna skulle härleda från detta.

Träpet vid Fricks hus.

I senare hälften av 1800 talet fanns det ett stort antal smyghus på landsbygden. I Odersjunga socken fanns det bl.a. en sådan hos Frick, som hade ett hus med torp i Troedsberga, invid landsvägen mot Mal-mö, icke långt från sockengränsen mot Perstorp. En decembredag 1879 då det hade varit julmarknad i Åby, kommo en del personer in till Frick, då de voro på hemväg från marknaden. Det var några bönder från Odersjunga och Präke socknen, samt en ung hussar från Perstors socken som hette Asp. Det blev festande och kortspel långt ut på natten. Plutligen blevo de festande ovänner och slagsmål uppstod. Asp slog till en bonde från Löndala, men fick själva en stöt i bröstet.

så att han åkte ombak. Han blev sedan ytterligare misshandlad, men lyckades komma ut ur huset. Han orkade inte gå långt utan föll ombak i gräpen vid vägen, där han hittades vid femtiden på morgnemen. Under natten hade det varit flera grader kallt. Aspr blev inburen i Fricks slaga och läkare efterskickades, men fram mot kvällen dog Aspr. Huruvida döden var en följd av blodförlusten under slagmålet eller på grund av förfrysning blev väl icke till fullo konstaterat, men Rändelabonden blev dömd, för diår eller vållande till annans död, till två år och sex månaders fängelse. Frick och hans hustru skildes och slagan döms ned. Långt fram på 1900 talet på stads det spöka på den plats slagan stod. Det hördet skrik, skön och jämmerarn.

Axel Nilssons berättelser.

Axel Nilsson berättade att han redan i sin barndom, blev övertyggad om Sandakræjens stora förmåga. Hans fader hade besökt Jens i något ärende och Axel, som haft några änder vilka försömnit, hade blett sin far tala med Jens om detta. Jens hade svarat: "Det är ju pågebud. Råven har tagit änderna. Pök ett stycke från gårdens fårskitte!" Så fadern kom hem och omtalade detta gick Axel ut och sökte. Ett stycke från gårdens hittade han änderna ihjälbitna.

På den hade han hört så mycket om Sandakræjen, som denne sagt, vilket slogit in att han var övertyggad om "desses övernaturliga gåvor" som Jens hade.

Fornfynd i Håshesse

Askel Nilsson berättade att å hans utmärck
hade hittats ett par armningar vid en hew-
ning å ett soedjeland som upptogs till åker.

Ena ringen var hel, den andra något skadad
vid besöringen med havren. De hade tänkt
till något museum eller någon samlare
i Stockholm. Han påstod att ett slag skulle
enligt sägnen ha stått på denna plats,
men han hade ingen aning om vilka
de kämpande styrkorna tillhörde eller
vid vilken tidpunkt det företogs. Troligen
hade det varit i forntiden. Ringarna som
hittats voro av någon metall.

Gläveri med stall.

Axel Nilsson i Håsherre omtalade att i hans ungdom inträffade det i gården Bygget att det icke gick få något smör vid källning. Som det på den tiden inte fanns någon mejerihantering, utom allt smör källades i hemmen betydde det stor ekonomisk avbräck.

För att få bot för detta reste ägaren till Sandåkra Jens. Berne sade att det var intet annat att göra än bygga ny stall. Som stallet var gammalt blev det rivet och ett nytt uppfört ett stycke därför. Då djuren första gången skulle föres in i den längan skickade man bud efter Sandåkra Jens, som införde sig. Axel var med och hjälpte till att få in djuren. Enligt order av Jens, skulle alla djur in baklänges och det var ganska besvärligt. Sedan blev det alltid smör då man käll-

nade. Jens lade in små bylten i träsklarna.
Han sade att han kunde visa vem som härat
det gamla stallet. Man skulle gå norut en
viss sträcka, varefter man skulle få en per-
son som var tycksatt med tredje arbete.
Derne var det som var det skyldige. Det var
någon av Byggets invånare, som begär sig ästad
och vid det uppgivna avståndet gick en
kvinna och vedde jordtorvar. Hon blev där-
för trodd till, att ha härat det gamla stal-
let i Bygget. Att hon på något mystiskt
sätt blev straffad här för antalade icke Axel.
Men att Landåkra Jens besatt övernaturlig
kraft var han övertygad om.

Synen i Håskessle

Axel Kilson omtalade att då han var en tio-
å elva års pojke brukade han sova i en kam-
mare intill det rum där föräldrarna sovo.

En natt vaknade han och såg då ett sken
i rummet. Upp genom golvet kom en gubbe
med vitt hår och långt vitt skägg. Den ställ-
de sig vid sängens och stirrade på honom.

Axel blev så rädd att han inte kunde skrika.

Han sade att han tyckte blodet stannade i
honom! Efter en stund, som Axel tyckte

var en lång evighet, försvann synen. Axel
kallade då på sin moder. Hon svarade bara

att han borde sova. På morgonen omtalade

han synen för sina föräldrar, men fadern
sade att det bara var en dröm. Senare

hade Axel emellertid hört omtalas, att
en vandrande västgötaknalle skulle ha

blivit räddad och mördad i det huset i gämnatiden och Axel trodde att det var denne, som visat sig för honom. Huset, som var en rygg-ässbaga sålde Axel 1924 till bortflyttning. Han tog, efter husets rivning, ett jämspelt, som han stötte ner i jorden på den plats där han i sin barndom sett spöksynen. Jorden var lös så långt han stötte, vilket han fann egen- domligt, enär man i forna dagar endast tog bort det övre jordlagret vid husbygge och jorden brukade vara hård på husplatser.

Åxel trodde att västgöten var begravd just där jorden kändes lös. Han föresatte sig att gräva på platsen, men som han sedan sålde hemmenet, blev det aldrig utfört. Nu var han inte längre säker på att exakt finna platsen, då en stor gräsplan fanns på den gamla hus- samten.

Snapphanarna i Bygget.

En av gårdarna i Håskessle ligger ett långt stycke från byn. Denna gård kallas Bygget.

Enligt en gammal sägen skall en flock snapphanar ha trängt in där och våldgästet.

Husmodern, som kokade ätor och fläsk till middag, beslöt sig för att döda snapphanarna. Särfsär lade hon gift i ättsoppa. Snapphanarna åto av ätorna och lågade sedan vidare. Giftet hade väl inte varit kraftigt nog att färdäva dem. Men en liten gosse i gården, som smugit sig in i köket och tagit sig en talrik ätor injucknade och dog. Föräldrarna, som voro rädda att någon skulle få reda på giftblandningen, sålade inte om, att deras son var död. De begravde honom i trädgården, insid ett äppelträd. Först många år senare skall händelsen ha blivit känd på grund av en anteckning i en bok.

Uttersaxen i Kåshessele

Axel Nilsson omtalade att då hans fader
Nils Trufvesson sålt hemmanet i Lmedebogget
köpte han ett hemman i Kåshessele i Odenjunga
socken. I närheten bodde den gamle f.d. knekt-
en Ljung i ett torp. Som denne var fattig
buktade han för att hjälpa upp ekonomin
fånge uttaxer i Bäljane å. En dag kom
Ljung till Axels far och omtalade att hans
uttersax hade försvunnit vid åbrädden. Man
hjälpste honom att leta men saken åter-
fanns ej. Ljung trodde att elaka männi-
sker av missundsamhet tagit bort saken.
"Glade jag haft råd skulle jag sökt någon
'klak' för att ta reda på vem som tagit
saken" sade Ljung. Axels far lånade då
Ljung pengar och rådde honom att
söka Landåkrajent, som han själv en

gång konsulterat med gott resultat. Ljung
sände sin hushållerska Thyra till Löödala
för att tala med Pandåkrafens. Hon fick
då besked av honom att återvända till
sin uppdragsgivare och säga honom att taxen
skulle finnas femtio fannar motsträms
från den plats där den varit angjord. Då
hon kom hem och omtalade detta gick Ljung
åtföljd av Axel till ån, man stegade femtio
fannar och mycket riktigt låg taxen på
botten av ån och i den satt en stor utten.